Verdens lykkeligste menneske?

Denne årvisse opplevelse har forøvrig satt såpass spor i vårt sinn at den har vært med å forme vår enkle livsfilosofi. Vi tillater oss nemlig å tro at dette med glede og lykke ikke er noe som kommer dalende ned til et menneske fra skyene. Vi tror det må en aldri så liten innsats til, man må yde noe, presse seg en smule, kjempe litt, så en får følelsen av å ha seiret, gjort seg fortjent.

Skal tro om ikke mye av tidens misnøye skyldes det faktum at folk kommer for lettvint til livets goder. Særlig gjelder det ungdommen. Mange undrer seg over at de som vokser opp i overflod og har tilbud som ungdom før i verden aldri har hatt, ikke er lykkeligere enn som så, men stort sett har underleppa på fjerde skjorteknappen. Men kan man igrunnen forvente annet av individer som aldri må yde noe, bare lærer å kreve? Skal tro om de ikke ville ha det bedre inni seg hvis de fikk sjanse til å prøve seg på noen av livets små og store fjelltopper av og til, istedenfor ideligen å oppmuntres til makelighet? Ved å spare dem for enhver anstrengelse, kommer vi kanskje i skade for å spare dem for livets sanne glede, — gleden ved å gjøre en innsats og få sin velfortjente belønning.

Denne lærdom har fjellet gitt oss, og vi får den på nytt hvert eneste år, sålenge bena vil bære oss.

Femunden — Røros i kano

AV TRYGVE MARSTRAND

Den beste måte å ferdes på for en naturinteressert er unektelig med kano.

Det var en mandag i juli 1973 at min svoger og jeg la ut på en lenge ønsket og planlagt kanotur fra Sørvika, nord i Femunden, til Røros ca. 5 mil borte. Jeg hadde anskaffet en aluminiumskano, og vi var begge relativt uerfarne padlere.

Navn hadde vi ennå ikke gitt kanoen, men da det i dagsnytt like før ble offentliggjort at den nyfødte norske arveprins skulle få navnet Haakon Magnus, var det ingen tvil. Kanoen ble døpt Haakon Magnus.

Etter hyggelig farvel med våre koner og barn, la vi utover med redningsvester på, ekstra paddel, mat for 3 døgn, skift, detaljkart, campingutstyr og fiskesaker. Utstyret var godt innpakket i vanntette plastposer, som var festet mellom toftene. Med en vekt på totalt 200 kg, lå kanoen stødig på vannet.

Det første stykket frem til Femundklauva lå det tett i tett med hytter, og vi ble vinket god tur. Det var som de visste hva vi stevnet imot og misunte oss. Kanoen gikk pent i den milde nordøstlige brisen, og det varte ikke lenge før fisken nappet i dorgestengene. Måltidene var basert på fersk fisk for å gi turen det sportslige preget.

Ved Nordvika møtte vi en kano med 2 karer som hadde startet fra Feragen og skulle padle til syd i Femunden. De fortalte at det var mye fin abor i Langtjønna. Det var hyggelig å treffe likesinnede og utveksle meninger.

Etter Nordvika begynte ødemarkstemningen — en herlig følelse. Nå var det opp til oss selv å klare oss. Det å gli lydløst forbi odder og holmer, mens fisken vaker, er en stor opplevelse. Været skiftet

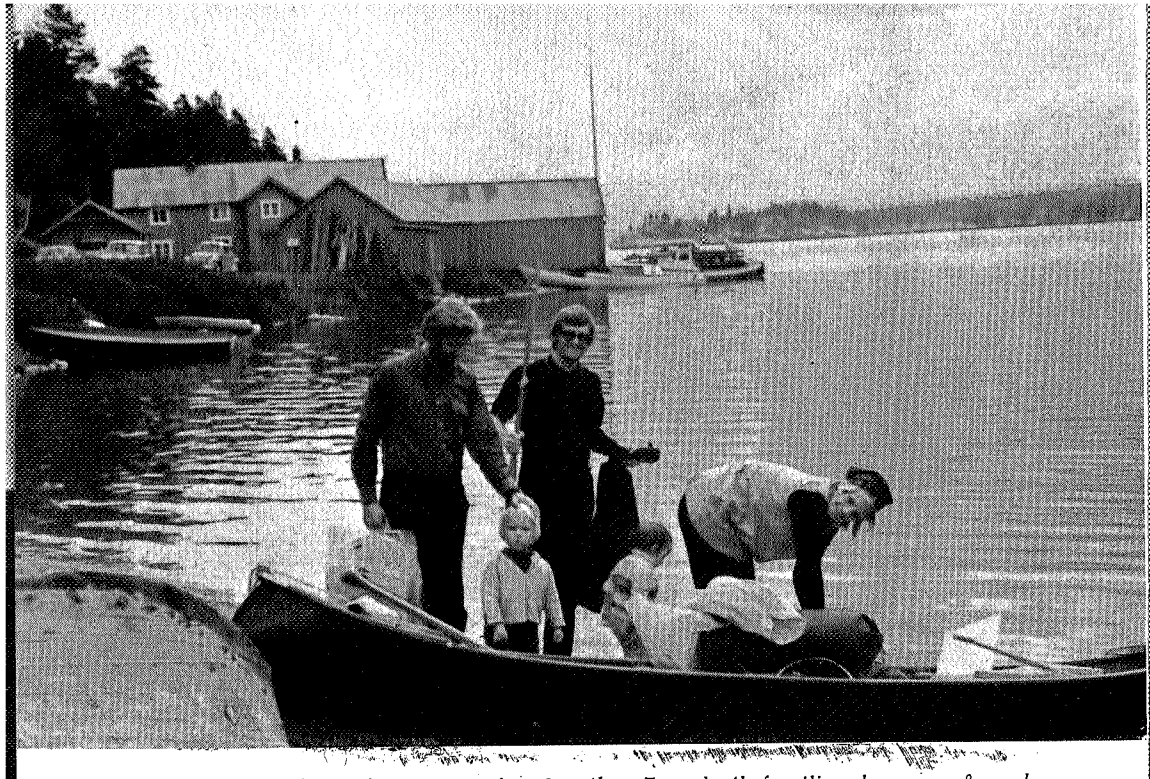

Alt gjøres klart før starten fra Sørvika. Farvel til familien hører også med. De to padlerne til venstre.

fra øsende regnbyger med vindkast og brottsjø, til det herligste solskinn på kort tid.

Vi gjorde det til regel å padle langs land. Tidligere erfaring hadde lært oss at fjellvann skifter fra blikkstille til høy sjø på et blunk, og er man langt utpå, er faren alltid til stede for å gå rundt.

Kano er en båttype beregnet på turer på elv og vann. Den er i høyeste grad miljøvennlig. Vår utgave var 4,5 m lang og 0,85 m bred. Egenvekten var 25 kg og bæreevnen 350 kg. Oppdriftstankene i for- og akterstevnen gjør at den også holder seg flytende etter kantring med 2 mann og baggasje. Kano er en stødig og sjødyktig farkost når man vet hvordan den oppfører seg under varierende vann- og strømforhold, men det kan lett gå galt, noe vi senere skulle få erfare.

Nordenden av Femunden ble første rasteplass da vi likevel måtte ut av kanoen for å se på tømmer-rennen vi skulle følge til Lille Langtjønna. Etter en kaffetår, knekkebrød og litt styrkende rosiner og sjokolade, satte jeg utfor den ca. 30 m lange tømmerrenna alene.

Lett båt, fin fart og uten å ta borti hverken siden eller bunnen av renna. Neste tømmer-renne var lengre, så vi snørekjørte kanoen foran oss, men den tredje ned til Langtjønna, padlet vi sammen. Vi lå litt dypere, men den høye vannstanden hjalp oss igjennom. Festlig.

Langtjønna er et langt, smalt og idyllisk vann hvor man har funnet jaktkniver etter våre forfedre i yngre stenalder, — eller for ca. 4.000 år siden. Ved Furubakken så vi en mann i den gamle koia, og lurte på om det var en stenaldermann eller turist. Vi holdt oss for ordens skyld på tilbørlig avstand. Fisket var bra, og vi begynte å øyne muligheten for en god middag med harr og abor.

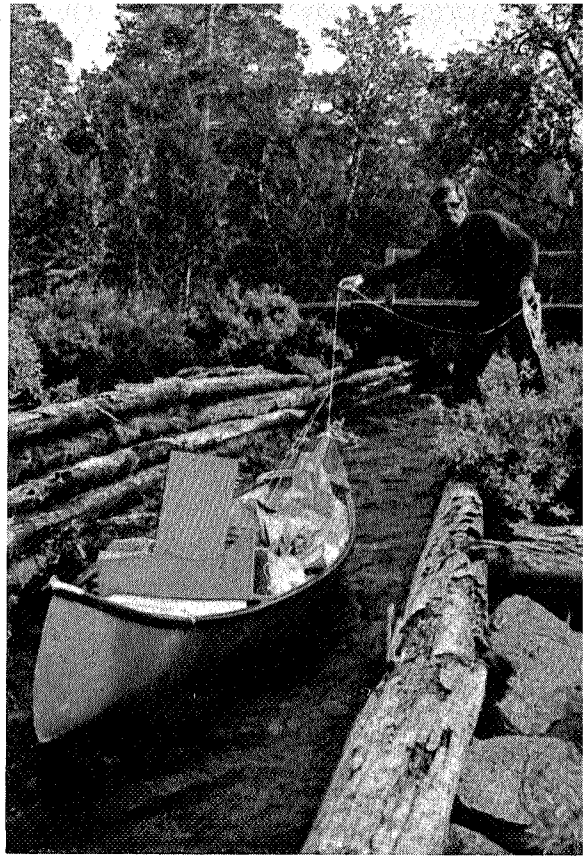

Den lengste av tømmer-rennene i nordenden av Femunden ble forsert på denne måten, Det er artikkelforfatteren som «styrer» kanoen.

Tømmer-renna fra Langtjønna til Feragen var ca. 100 m og stri. Tett buskas gjorde det umulig å gå langs renna, så vi brukte det lange nylontauet og slapp kanoen ned etappevis. Her fantes ei koie med ljore, som godt kunne benyttes til å overnatte i. Tømmerrennene som tilhører Kobberverket på Røros, brukes fremdeles til fløting av tømmer og er til god hjelp for dem som padler, da man slipper å bære båt og utstyr i det kuperte terrenget. Overganger for større båter finnes også.

I Feragen padlet vi rundt Storholmen og fikk en pen harr. Første leirplass valgte vi på sydsiden av Feragshåen like innenfor Skaftholmen. I det fjerne så vi 2 kanoer på vei mot demningen. Teltet ble satt opp, bålet tok form og holdt myggen på avstand. Stekt

Feragselva er en hyggelig elv å padle — med Vigelfjellene som imponerende bakgrunn.

fisk og kokte poteter fikk oss til å føle oss som konger i eget rike. Tirsdag våknet vi med øsende regnvær, men det ga seg snart og ferden fortsatte opp Feragshåen til demningen. For første gang skulle vi forsøke oss på elvepadling. Forbi demningen bar vi, da stokkene under broen sto for tett sammen. Alt utstyret ble pakket i plastposene og surret. Det var et spenninde øyeblikk da vi gled ut i strømmen og skjøt fart nedover. Vi padlet i normal takt for å få skikkelig styring. Etter et par kurver begynte elvesuset og også vårt blodomløp å øke. Vi så ikke enden av stryket og måtte til land. Elva var stri — stor vannstand var god å ha, men gjorde strykene ekstra raske. Da de vanskelige stedene og steinene var lokalisert, gikk vi tilbake. Plutselig rørte det seg i lyngen ved føttene våre, og en sint huggorm, som vi forstyrret i solingen, satte seg i bevegelse. Med kuldefornemmelse nedover ryggen kom vi oss ombord igjen. Etter dette møtet, benyttet vi alltid støvler ved befaring av stryk.

Feragselva er en hyggelig elv å padle med naturskjønne omgivelser og med Vigelfjellene som en imponerende bakgrunn. Vi gled

Demningen ved nordenden av Rambergsjøen blir av artikkelforfatteren betegnet som interessant.

naturen inn på livet og følte oss som en del av den. Ender møtte vi over alt og andunger var små og rådville. Ellers så vi reinsdyr flere steder. Etter at den rolig flytende Geitstraumen var passert og vi kom ut i Håsjøen, møtte vi sivilisasjonen igjen med spredte hytter og bilvei. En times formiddagsrast gjorde godt før ferden gikk videre langs Håsjøens nordside. Vi fisket med flue og dorget og fikk noen fine harr. En gjedde på ca. 1,5 kg stakk av med noe tøm etter et kort basketak. Kl. 19.00 slo vi leir på sydsiden like før vi kom til demningen mot Rambergsjøen. Fisken ble denne gang kokt i aluminiumsfolie med smør og salt. Ved bålet filosoferte vi over hvorvidt det er mulig for siviliserte mennesker å klare seg i ødemarken i lengre tid uten hjelpemidler, og fant ut at det nok er en trenings- og kunnskapssak å leve av naturens egne goder.

Onsdag begynte med en frisk tur gjennom utløpet av Håsjøen og ned elvestubben til Rambergsjøen. Regn og motvind gjorde ferden noe tyngre enn vanlig og en rast på den interessante demningen ved utløpet var fortjent. Den neste strekningen på ca. 7 km ned til

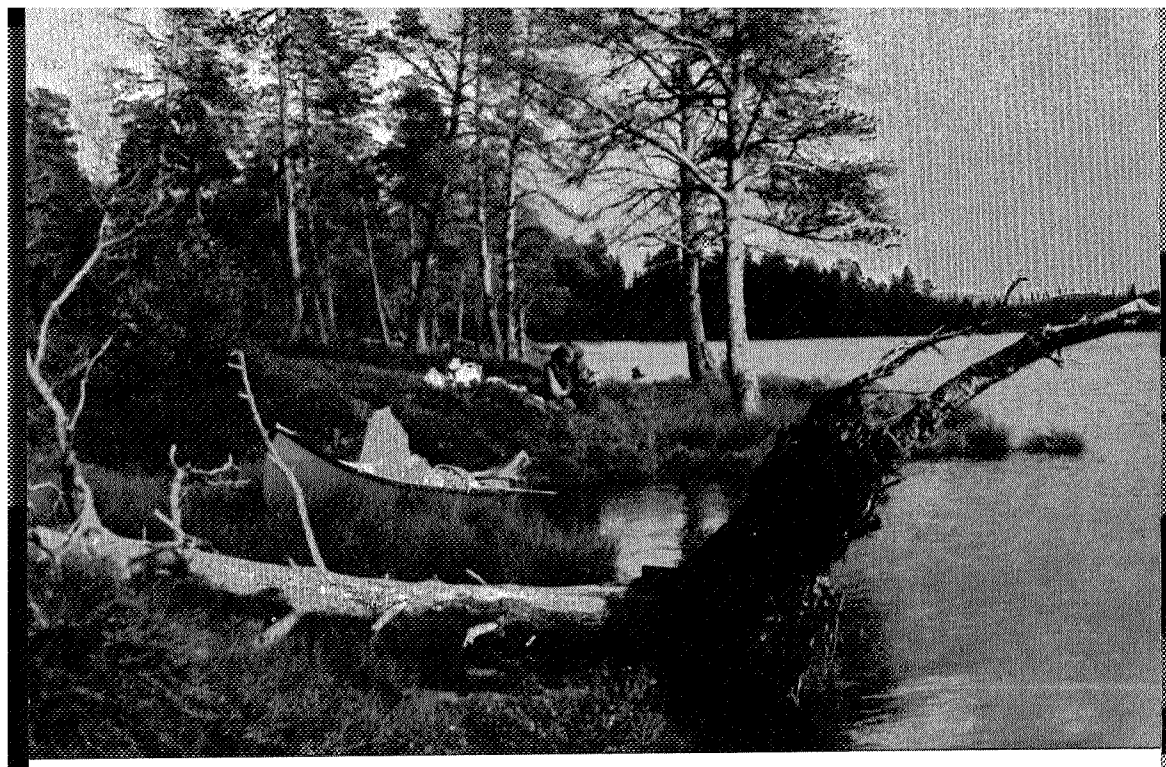

Rast ved bredden av Håsjøen.

Rismosjøen hadde et fall på 23 m, og var et eneste langt stryk. Like før vi skulle starte, kom 3 kajakkpadlere. De hadde padlet strekningen fra Femundsviken syd i Femunden og skulle til Røros, eventuelt videre ned over Glomma.

Vi vinket farvel og satte utfor. Det gikk bra med begge ombord ca. 2 km. Da begynte elva å bli stri med meterhøye bølgetopper. Vi gikk over den første store bølgen, men gjennom den andre og tredje, og fikk båten halvfull av vann på et blunk. Kanoen bølget til sidene og vi tok inn mere vann. Febrilsk padling mot land. Jeg så Viggo foran meg tok spenntak i baugskottet og padlet så kraftig at han nesten lettet. Vi nærmet oss bredden og styrte så godt som mulig langsetter og gjorde oss klare til å hoppe i land. Vi var uheldig med landingssted. I stedet for en dybde på 20—30 cm, viste det seg å være hel $1^1/_2$—2 m dypt. Redningsvestene bar oss et stykke før vi fikk fast grunn under bena og kunne vasse i land med kanoen. Vel på land måtte vi le. Vi hadde ikke blitt annet enn gjennomvåte. Alt i plastposene var tørt, mens noe klær i sekkene var for dårlig innpakket og var blitt våte, — så man kan ikke være omhyggelig

Røros i sikte!

nok med innpakkingen. Da vi jo bare så vidt hadde begynt strykene i Håelva, vred vi opp klærne og trakk de på igjen. Det var en kjølig fornøyelse i duskrenget og vi priste alt som var av ull. Neste gang blir alt av ull slik at vi bedre kan holde på varmen i våt tilstand.

De 3 kajakkpadlerne kom nå nedover og hadde sine problemer uten å kantre. Det var ikke fritt for at de dro på smilebåndet da de fikk øye på oss.

Neste stryk var steinete og urent, så vi bar forbi. Dette stryket var forøvrig det eneste vi måtte bære forbi, da alle de andre ble padlet med meg akter, mens Viggo gikk på land med foto- og verdisaker. Kanoen ble dermed høy forut som en «konebåt» og danset lekende lett nedover de største passasjer og passerte vesentlig større bølger enn de vi hadde havarert i uten å ta inn mere enn noen få dråper vann. Det var ikke fritt for at vi måtte trekke på smilebåndet da vi så kajakkpadlernes forbausende og misunnelige uttrykk da vi passerte dem.

Faremomentet ved å være én i kanoen er at hvis man er uheldig og får baugen mot strømmen, kan man vanskelig få snudd den uten å padle til lands. Dette skjedde én gang og var høyst nervepirrende, idet jeg måtte sette meg oppå bagasjen i midten og padle nedover med akterenden først til en rolig kulp for å få snudd.

Vel nede i Rismosjøen fant vi ly i en ljorkoie. Kajakkpadlerne kom like etter, — våte og slitne etter all bæringen og veltene. De måtte frem med stålplast for å lappe skrogene, mens vi priste vår aluminiumskano, som kun hadde fått et par ubetydelige bulker.

Den kvelden ble det diskutert villmarksturer, utstyr og erfaringer rundt ljoren. Disse ljorkoiene er stemningsfulle innslag i naturbildet og en sann åpenbaring for våte og slitne fjellfolk. Til sprakende ild og dampende vått tøy sovnet vi på de harde trebriskene.

Torsdag fortsatte vi over Rismosjøen og videre langs den stille elva til Røros. Strekningen var som en eneste lang utstilling av hytter og var en fin avslutning på en opplevelsesrik 3-dagers tur.

Av det utstyr vi hadde med oss vil jeg spesielt fremheve vårt nyanskaffede doble 2-mannstelt med myggnett, type Børgefjell. Det veier komplett 2,7 kg og har inngang på begge sider i ytter- og innertelt. Vi fikk plassert all vår bagasje i ytterteltet og benyttet det også til matlaging i dårlig vær.

Soveposene hadde heldun i overdelen og Dacron fiberfilt som tåler vann i underdelen. For sikkerhets skyld ble yttertrekk til soveposene med vanntett underdel og «pustende» overdel benyttet. Ellers vil vi anbefale en Camping-GAZ-brenner som er hendigere og adskillig raskere til oppkok enn rødsprit. I tillegg brukte vi en Esbit-koker med varmetabletter for å holde maten varm.

Naturfølelser

AV JAN OTNÆS

Turen St.Hansdag ble kort, . . men tok lang tid.

Efter over en uke med strålende, varmt sommervær, hadde det regnet om natten. Det virket som om dette hadde gitt hele naturen en vitamininnsprøyting. Skogen var grønnere og frodigere enn vi kunne huske. Guttungene som fisket nedi elven var flere og ivrigere og hylte av glede hver gang en fisk ble landet i elvekrattet. Og sjelden hadde vi hørt en slik fuglesang. Dette siste skyldtes nok spesielt en måltrost oppi lia. Han var fremragende i sin magfoldighet og overdøvet alt annet.

Og naturlig nok var da betingelsene tilstede for diskusjonen om Den Store Naturopplevelsen.

For Naturopplevelse; hva er nå det? Å ligge på toppen av Gråorfjellet en sommerdag i akkurat d e t været, med d e n vinden og med d e t utsynet. Å absorbere lukter og lyder best mulig, sørge for å lagre inntrykkene riktig for lett å kunne hente dem frem senere?

Eller å pløye på ski nedover en bratt, iset tømmervei en kald måneskinnskveld i januar? Unngå hestelort og behersk krappe svinger og samtidig registrer mest mulig, spesielt det som må og skal gjemmes.

Eller Fjellskrekken? Er ikke den også en naturopplevelse? uforklarlig, nærmest av sakral art. Skremmende og paradoksalt høytidelig som den senvintersøndag i Meråkerfjellene da de store, jevne farene efter jerven var det eneste som brøt den urørte sneoverflaten i den ville dalen oppunder Kjølhaugene.

Naturfølelser er individuelle, og ikke bare begrenset til øyeblikkets opplevelser. Efterhvert kommer også sammenligninger med tidligere hendelser inn i øyeblikkets bilde og utdyper dette.

Og efterhvert vil så de små turer kunne få et innhold og gi like meget som en ukes intens fjelltur ga for 25—30 år siden.